

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 351.823

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФЕРМЕРСЬКОЇ СКЛАДОВОЇ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ

Гноєвий В.Г.

аспірант Класичного приватного університету

Annotation

Keeping in mind the need to build up a European system of state regulation of farmer's sub-sector of agricultural sector of Ukrainian economy the preconditions of such a building up are considered. It became evident that farmer's sub-sector of Ukrainian agricultural sector has specific features resulting in the necessity to introduce changes in the legal and economic status of Ukrainian farmer. Furthermore, there is a necessity to introduce changes in Ukrainian legislation to define aims of agricultural policy and respective mechanism of realization thereof.

Анотація

З урахуванням потреби створення механізму державного регулювання фермерської складової аграрного сектора України, адекватного умовам членства в Європейському Союзі, розглянуто принципи його формування. Зазначено, що фермерські господарства в межах аграрного сектора нашої країни мають специфічний характер і це зумовлює потребу внесення змін у його юридичний та економічний статус. Визначено необхідність внесення змін до законодавства України, що визначає цілі аграрної політики та механізми їх реалізації.

Ключові слова

Державне управління, механізми державного регулювання, аграрний сектор, фермерські господарства.

I. Вступ

У червні 1994 р. була підписана Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. Ця угода набула чинності з 1 березня 1998 р., а 5 лютого 2008 р. був підписаний Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі. Ці документи визначили напрям розвитку нашого суспільства в бік інтенсивної інтеграції в світове співтовариство та привели до суттєвих перетворень в підходах до формування засад внутрішньої та зовнішньої полі-

тики в усіх сферах економічного, соціально-політичного та духовного життя України.

За останні 5–6 років було виконано великий обсяг роботи з гармонізації законодавства України та Європейського Союзу. Одним із напрямів гармонізації було налагодження господарських та суспільно-правових відносин в аграрному секторі України. Як дуже добре відомо, Україна має колосальний аграрний потенціал, і майбутнє країни значною мірою залежить від того, як цей потенціал виявить себе в об'єднаній Європі, до якої Україна прагне вступити.

Суттєві перетворення в українському селі почали відроджувати традиції сімейного господарювання на землі, яке зараз набуло форми фермерських господарств. Ця частина нашої економіки знаходиться тільки в початковій фазі свого розвитку, тому одним з обов'язків держави є сприяння розвитку фермерства. Після підписання вище зазначених документів проблема розвитку фермерських господарств набула ще й міжнародного виміру, оскільки постала непроста проблема перетворення фермерської складової аграрного сектора України, яка тільки почала розвиватися, в рівноправного партнера і конкурента розвинутої європейської системи аграрних відносин. Постало питання формування таких механізмів державного регулювання фермерської діяльності в Україні, які б допомогли перетворити фермерів України в повноцінних партнерів агропромислового комплексу Європейського Союзу.

II. Постановка завдання

Метою статті є виявлення особливостей державного регулювання фермерської складової аграрного сектора України; визначення таких понять, як державне регулювання, мета державного регулювання, фермерський підсектор аграрного сектора; порівняння місця й значення цих понять в українській системі державного управління та системі управління Європейського Союзу; створення алгоритму формування меха-

нізмів державного регулювання, практичне застосування якого допоможе оптимізувати процес входження фермерських господарств аграрного сектора України в єдиний економічний простір Європейського Союзу.

III. Результати

Оскільки механізми державного регулювання в своїй основі мають правовий характер, перш за все, розглянемо, як законодавці визначають поняття “державне регулювання”, “аграрний сектор” і “фермерський підсектор”.

Поняття державного регулювання виникло зі спроб класифікувати методи держав-

ного управління за функціональною ознакою. За класифікацією В.Я. Малиновського [6, с. 369], державне регулювання – це складова групи економічних методів управління. Згідно із цією класифікацією, структура економічних методів державного управління виглядає таким чином (табл. 1).

Проте, слід відзначити, що економічний метод державного управління є складовою загального механізму державного управління, який, на думку О. Федорчака [8] має такі складові (див. рис.).

Таблиця 1

Методи державного управління	
Методи	Їх складові
Адміністративні	
Правові	
Соціально-психологічні	
Економічні:	Індикативне планування
	Державне регулювання
	Грошово-кредитна та фінансова політика
	Захист і заохочення конкуренції
	Ціноутворення
	Податкова політика
	Економічне стимулювання

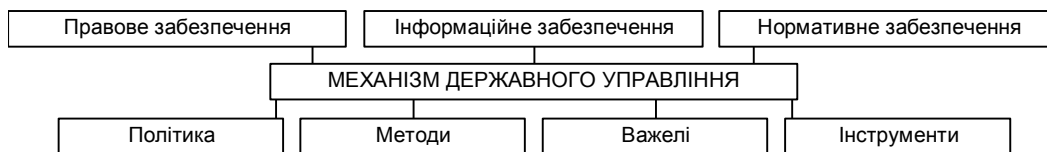

Рис. Механізм державного управління

Дослідник вважає, що: “механізм державного управління – це механізм як система, призначена для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених цілей, що має визначену структуру, методи, важелі й інструменти впливу на об’єкт управління з відповідним правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням” [8].

Отже, якщо виходити тільки з позиції виснаведених джерел, то державне регулювання є складовою групи економічних методів державного управління, які, в свою чергу, є складовими загального механізму державного управління.

Але на сучасному етапі розвитку нашого суспільства принципово важливим є те, що економічні методи мають законодавчу базу, і без врахування правового аспекту управління неможливо розглядати питання державного регулювання економіки взагалі та фермерського підсектора аграрного сектора України зокрема. З огляду на це важливо визначити якомога конкретніше, що означає термін державне регулювання задля того, щоб надалі коректно використовувати це поняття відносно фермерської складової аграрного сектора.

У табл. 2 цитуються три визначення терміна “державне регулювання”, або “регуляторна діяльність”, що, на нашу думку, є одним і тим самим.

Ми вважаємо, що визначення регуляторної діяльності в Законі України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” [3] є достатньо повним, і для цілей наукового дослідження його можна було б використати без обмежень, але при визначенні регуляторних органів, які уповноважуються Законом здійснювати регуляторні функції, згадуються Верховна Рада України та Президент України. Справа в тому, що, на нашу думку, законодавець занадто широко визначив поняття “регуляторного акта”, не прописавши окремо поняття “законодавчий акт”, тому з подальшого тексту цього Закону випливає, що всі документи, прийняті Верховною Радою України, підпадають під визначення регуляторного акта. Таке розширене трактування регуляторного акта дуже часто вступає в протиріччя з міжнародною практикою, яка всі регуляторні документи (regulations, rules) однозначно відокремлює від законодавчих актів (legislative acts).

Визначення терміна “державне регулювання”

№ з/п	Літературне джерело	Формулювання терміна
1	Словник-довідник “Державне управління та державна служба” [2, с. 69]	Державне регулювання – здійснення державою комплексних заходів (організаційних, правових, економічних тощо) у сфері соціальних, економічних, політичних, духовних та інших суспільних процесів з метою їх упорядкування, встановлення загальних правил і норм суспільної поведінки, а також запобігання негативним явищам у суспільстві
2	В.Я. Малиновський [6, с. 393]	Державне регулювання економіки є системою типових заходів законодавчого, виконавчого і контрольного характеру, які здійснюються відповідними державними органами й громадськими організаціями з метою стабілізації та пристосування існуючої соціально-економічної системи до умов, що постійно змінюються
3	Закон України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” [3]	Регуляторна діяльність – діяльність, спрямована на підготовку, прийняття, відстеження результативності та перегляд регуляторних актів, що здійснюється регуляторними органами, фізичними та юридичними особами, їх об’єднаннями, територіальними громадами в межах, порядку та способів, встановлені Конституцією України, цим Законом та іншими нормативно-правовими актами

Якщо, наприклад, взяти США, то закон “Про адміністративні процедури (Administrative Procedure Act) [9] з переліку загальнодержавних регуляторних органів (Federal Regulatory Agencies) виключає вищий законодавчий орган США – Конгрес, органи судової влади та ще деякі інші органи влади, пов’язані з управлінням заморськими територіями. На нашу думку, це абсолютно логічно, оскільки Конгрес США приймає закони, а близько 55 загальнонаціональних регуляторних органів створюють правила і норми для реалізації законів та надання їм дієвої сили. Доречно буде сказати, що регуляторну діяльність в аграрному секторі США виконує USDA (United States Department of Agriculture) – Міністерство сільського господарства США.

Виключення вищого законодавчого органу США з безпосереднього регуляторного процесу не означає, що законодавець залишає цей процес без контролю. Відповідно до закону США “Про перевірку регуляторних актів Конгресом” (Congressional Review Act) [11], усі регуляторні органи цієї країни мають надсилати до Конгресу США свої регуляторні акти для їх остаточного затвердження. Таким чином, Конгрес США не є регулятором органом за нормами українського законодавства, але здійснює повний контроль за регуляторною діяльністю в державі.

Окрім того, важливо зазначити, що законодавство США, виділяє три аспекти регуляторної діяльності: соціальний (Social Regulation), економічний (Economic Regulation) та процедурний (Process Regulations) [14].

Правила і норми соціального регулювання забезпечують не стільки інтереси окремої особи, скільки інтереси суспільства взагалі. Прикладом засобів такого регулювання є вимога Міністерства сільського господарства США про маркування певним чином та в певному форматі продуктів харчування. Заходи економічного регулювання, у свою чергу, забороняють фірмам встановлювати ціни, або започатковувати чи припиняти біз-

нес у спосіб, який може завдати шкоди іншим фірмам або групам фірм, а заходи процедурного регулювання встановлюють адміністративні або документарно-процедурні вимоги відносно документарного оформлення оподаткування прибутку, суспільної безпеки, маркування продуктів харчування, формування адміністративних витрат тощо.

Автор такий розподіл сфер регуляторного впливу вважає доцільним, оскільки в процесі регуляторної діяльності цей розподіл дає змогу відокремити регулювання певного процесу від регулювання того ж самого процесу за формально-процесуальними ознаками.

З урахуванням наведеного вище вважаємо, що точнішим, а тому більш дієвим буде таке визначення поняття “державне регулювання” – це система заходів виконавчої влади, що складається з економічних, соціальних та адміністративних механізмів і спрямована на підготовку, прийняття, відстеження результативності та перегляд регуляторних актів, що здійснюється відповідними регуляторними органами, фізичними та юридичними особами, їх об’єднаннями і територіальними громадами в межах чинного законодавства.

Державне управління в цілому і державне регулювання окремої галузі неможливі без точно сформульованої мети управління. Г.В. Атаманчук [1] цілі державного управління структурує таким чином:

- суспільно-політичні, які охоплюють комплексний, цілісний, збалансований і якісний розвиток суспільства;
- соціальні, що відображають вплив суспільно-політичних цілей на соціальну структуру суспільства, взаємини її елементів, стан і рівень соціального життя людей;
- духовні, що пов’язані в одному аспекті зі сприйняттям духовних (культурних) цінностей, якими керується суспільство, а в іншому – із введенням духовного потен-

- ціалу суспільства в реалізацію суспільно-політичних і соціальних цілей;
- економічні, які характеризують і затверджують систему економічних відносин, що забезпечують матеріальну основу реалізації суспільно-політичних та інших цілей;
 - виробничі, що полягають у створенні й підтримці активності тих керованих об'єктів, які відповідають вищеназваним цілям і сприяють їх здійсненню;
 - організаційні, які спрямовані на вирішення організаційних проблем суб'єктів і об'єктів державного управління і побудову відповідних функціональних та організаційних структур;
 - діяльнісно-праксеологічні, як такі, що передбачають розподіл і регулювання діяльності по конкретних структурах, службових і робочих місцях;
 - інформаційні, які забезпечують визначені цілі необхідною, достовірною й адекватною інформацією;
 - роз'яснювальні, що вимагають відпрацювання знань, мотивів і стимулів, які сприяють практичному здійсненню комплексу цілей державного управління.

Зрозуміло, що жодна з цих цілей державного управління не може бути проігнорована при вивченні питання формування механізму державного регулювання фермерської складової аграрного сектора України.

У зв'язку з цим важливо зрозуміти, як формуються цілі державного регулювання саме стосовно фермерської складової аграрного сектора нашої країни.

У Законі України "Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року" [4] законодавець, виходячи з потреби інтеграції України до Європейського Союзу та світового економічного простору, формулює такі цілі державної аграрної політики:

- гарантування продовольчої безпеки держави;
- перетворення аграрного сектора на високоєфективний, конкурентоспроможний на внутрішньому і зовнішньому ринках сектор економіки держави;
- збереження селянства як носія ідентичності, культури і духовності української нації;
- комплексний розвиток сільських територій та розв'язання соціальних проблем на селі.

У цьому самому Законі для вирішення поставлених цілей визначено основні напрями вдосконалення системи державного регулювання в аграрному секторі:

- реформування системи органів виконавчої влади, що здійснюють державне регулювання аграрного сектора шляхом перегляду та чіткого розмежування їх повноважень і запровадження прямої підпорядкованості, починаючи з район-

ного рівня, наближення її до стандартів Європейського Союзу;

- розроблення та впровадження з урахуванням положень загальнодержавних програм регіональних програм розвитку аграрного сектора;
- спрямування діяльності органів виконавчої влади на посилення стратегічного аналізу, прогнозування та моніторингу, інспекційних і контрольних функцій;
- відновлення, створення і забезпечення державою формування системи державного регулювання демографічних процесів сільського розвитку, реалізація програм стимулювання розвитку депресивних територій.

На жаль ні в цілях державної політики, ні в напрямках відповідного реформування механізмів державного регулювання в цьому Законі [4] не виділена окремо фермерська складова аграрного сектора України і для неї не прописані окремо ні цілі державної політики, ні шляхи вдосконалення механізмів державного регулювання цієї важливої галузі. Більше того, за Г.В. Атаманчуком, уся повнота цілей не визначена, а ті цілі, що встановлені, прописані достатньо загально, неконкретно і, як наслідок, це може призвести до появи проблем зі створенням механізмів регулювання [1].

На нашу думку, є певні недоліки і в формулюванні критеріїв оцінювання втілення державної аграрної політики [4]. Законодавець визначає тільки економічні критерії, тобто:

- до 2007 р. зайнятість сільських працездатних жителів має бути не нижче середньої у державі, а до 2015 р. – середньої у країнах Європейського Союзу;
- до 2007 р. споживання продуктів харчування на душу населення має бути на рівні наборів харчування відповідно до Закону України "Про прожитковий мінімум", а до 2015 р. – на рівні орієнтовного набору основної продовольчої сировини і харчових продуктів в середньому на душу населення України;
- до 2015 р. необхідно забезпечити підвищення рівня доходів сільського населення та середньомісячної заробітної плати працівників сільського господарства до рівня не нижче середнього в інших галузях економіки держави.

У документах, затверджених Кабінетом Міністрів України після прийняття зазначених вище Законів, є положення, що стосуються фермерських господарств, зокрема в Постанові "Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року" від 19 вересня 2007 р. № 1158 [7] ідеться про:

- розроблення та виконання програми підтримки розвитку конкурентоспроможного фермерства;

Держава та регіони

- розширення функцій Фонду підтримки фермерських господарств щодо мікрокредитування особистих селянських господарств та їх об'єднань;
- формування інвестиційної підтримки фермерських господарств з першочерговим її спрямуванням на реалізацію інноваційних проектів;
- сприяння молодим спеціалістам у створенні фермерських господарств, отриманні ними довгострокових кредитів на поворотній та безповоротній основі для відведення земельних ділянок, будівництва житла, придбання сільськогосподарської техніки, племінної худоби, виробництва, переробки і збуту виробленої продукції.

Як видно з формулювання заходів, вони носять достатньо загальний характер, не мають ознак системного цілеспрямування і посилянь на прописані механізми їх реалізації. Механізм розподілу коштів, які, згідно з цією Постановою, виділяються на ці заходи, також не розписано, визначено тільки загальну суму на період з 2008 р. до 2015 р. (536,4 млн грн), зарезервовану для забезпечення фінансової підтримки фермерських господарств.

Отже, навіть частковий аналіз сформульованих цілей аграрної політики та державного регулювання свідчить про їх неповноту та занадто високий рівень умовності.

Якщо порівняти все це з цілями та критеріями, встановленими Європейським Союзом приблизно на цей же період (2007–2013 рр.), то одразу ж буде видно, що, навіть на рівні якісної постановки проблеми, загальні орієнтири європейської аграрної політики суттєво змінилися, і зараз мова вже не йде про те, щоб забезпечити певний рівень виробництва тієї чи іншої продукції – в цьому аспекті Європа має найкращі показники у світі. Так звана Загальна аграрна політика (Common Agricultural Policy) Європейського Союзу зараз спрямована на сталий розвиток сільськогосподарських територій, які мають бути зорієнтовані на виробництво здорової, високоякісної продукції в такий спосіб, що зберігає навколишнє середовище. Суттєвою частиною цієї політики стає виробництво сільськогосподарської продукції виключно з використанням органічних добрив, відновлюваних сировинних матеріалів та захист біологічного різноманіття територій. Значна увага і відповідне фінансування буде надаватися заходам щодо укріплення здоров'я сільськогосподарської худоби. Загальна аграрна політика зараз спрямовується більше не на підтримку виробника на певному ринку, а на підтримку виробника в його вмінні боротись за цей ринок.

Нове покоління стратегій і програм з розвитку сільської місцевості будуватиметься навколо так званих чотирьох вісей:

- а) вісь 1 – зміцнення конкурентоспроможності сільського господарства;
- б) вісь 2 – поліпшення навколишнього середовища і сільських територій;
- в) вісь 3 – якість життя в сільській місцевості і розвиток нових напрямів сільської економіки;
- г) вісь 4 – лідерство.

Для того, щоб реалізувати ці стратегії, Євросоюз ставить такі цілі [12]:

1. Реструктуризувати і модернізувати сільськогосподарський сектор.

2. Укріпити інтеграційні процеси в так званому “сільськогосподарському ланцюжку” і добитися того, щоб як можна більша додаткова вартість могла залишитися безпосередньо у фермерів.

3. Полегшити впровадження інноваційних технологій і результатів науково-дослідної роботи.

4. Заохочувати розповсюдження в сільській місцевості інформаційних технологій.

5. Стимулювати гнучке і динамічне підприємництво в сільській місцевості.

6. Розвивати нові ринки для сільськогосподарської продукції і продукції лісового господарства.

7. Поліпшити показники екологічних наслідків сільськогосподарської діяльності.

Отже, зважаючи на значну розбіжність конкретних цілей, які ставлять перед собою країни Євросоюзу на найближчі шість років, і цілей, які формулюються на сьогоднішній день в Україні, постає важливе завдання коректного формулювання цілей державного управління на період до входження України в Євросоюз і, зокрема, цілей формування механізму державного регулювання фермерського підсектора аграрного сектора України, що є принципово важливим.

Для створення механізмів державного регулювання діяльності фермерських господарств важливим також є уточнення поняття “фермер”, статусу фермера, фермерського господарства та його розмірів. Сільськогосподарська політика європейських країн, США та Канади традиційно виходила з того, що фермерські господарства – це, перш за все, сімейні господарства, тому вся сільськогосподарська політика і всі методи державного регулювання виходили з необхідності не тільки розширювати й укріплювати сільськогосподарське виробництво як вид економічної діяльності, а й зберігати відповідний устрій життя на величезних територіях. Важливість цього аспекту підкреслюється, наприклад, тим, що 90% фермерських господарств Канади – це сімейні фермерські господарства. Програми підтримки сімейних фермерських господарств були не тільки чисто економічними програмами, а й носили загальнополітичний і загальний соціальний характер. Проте в кінці 1990-х рр.

Європа зіткнулася з проблемою невідповідності фінансових дотацій фермерам і результатів їх економічної діяльності. Виявилось, що матеріальну допомогу отримували й ті господарства, які завдяки своїм розмірам і рівню технологічної оснащеності могли самостійно і з високою ефективністю функціонувати на ринку. Виникла проблема диверсифікації рівня фінансової підтримки фермерських господарств, унаслідок чого на сьогодні, відповідно, підтримка надається, переважно, фермерським господарствам з кількістю працівників не більше 10 і річним доходом не більше 2 млн євро [10].

Питання точного визначення поняття “фермер” стосовно механізму державного регулювання в Україні також є далеко не другорядним. Як показали дослідження проведені доктором Н.Дж. Свейном (N.J. Swain) з університету Ліверпуля і доктором А. Картрайтом (A. Cartwright) з Центру політичних досліджень Центральноєвропейського університету, законодавство таких нових країн – членів Євросоюзу, як Польща, Угорщина, Румунія, Чехія і Словаччина, трактує поняття “фермер” досить широко, починаючи з тих підприємців, що займаються цим видом діяльності, як виключним, і закінчуючи людьми, для яких статус фермера – це пряма можливість отримувати допомогу по безробіттю (Румунія і, частково, Болгарія). Тому зараз в Євросоюзі йде процес удосконалення системи визначень, термінів, категорій та обліку зазначених категорій. Кінцева мета таких реформ – встановити єдині вимоги до фермера, як до особи, що обробляє ділянку землі з певними геометричними параметрами і що одержує прибуток з цієї землі, достатній, щоб забезпечити своє існування. Тільки такі фермерські господарства отримуватимуть підтримку в рамках Загальної аграрної політики.

Якщо проаналізувати стан справ в Україні, то ст. 1 Закону України “Про фермерське господарство” [5] дуже загально визначає фермерське господарство, як форму підприємницької діяльності громадян зі створенням юридичної особи одним або кількома громадянами України, які є родичами або членами родини. При цьому законодавець не наводить жодних інших ознак.

За таких умов одразу виникає питання про створення механізмів підтримки українських фермерських господарств, які, з одного боку, сприяли б укріпленню тих, хто ще не пройшов етап становлення, а, з іншого – забезпечували б безболісне входження фермерських господарств в загальноєвропейський аграрний простір, щоб не сталося так, що в межах України фермерське господарство користувалося б підтримкою держави, а при вступі України в Євросоюз опинилося

перед фактом неможливості отримання такої підтримки.

Отже, під час розроблення механізмів державного регулювання фермерської складової аграрного сектора України постає проблема достатньо коректного визначення категорії “фермерське господарство” як об’єкта регулювання.

Якщо бути послідовним та йти цим шляхом далі, то можна сказати, що існує потреба визначення фермерської складової аграрного сектора України як окремого об’єкта державного регулювання. Справа у тому, що відповідно до законодавства Євросоюзу [12], термін “фермер” означає людину, юридичну особу або групу людей чи юридичних осіб, незалежно від їх юридичного статусу, які займаються сільськогосподарською діяльністю і чиє майно знаходиться на території Співтовариства. Таким чином, відповідно до свого законодавства, Євросоюз сприймає всіх українських виробників сільськогосподарської продукції абсолютно однаково, що не відповідає потребам розвитку фермерства в Україні.

Ми вважаємо за доцільне виділити українське фермерство, як окрему категорію, та розглядати його, як окремий об’єкт управління. Оскільки в законодавстві України [3] є тільки визначення аграрного сектора, як цілісного сектора економіки, і не наведено жодних визначень для фермерської складової цього сектора, необхідно ввести поняття “фермерський підсектор аграрного сектора України”. Цим самим буде закріплено його специфічний статус і додатково підкреслено об’єктивну доцільність формування механізмів державного регулювання фермерської складової аграрного сектора України.

IV. Висновки

Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що:

- проблема формування механізмів державного регулювання фермерського підсектора аграрного сектора України є актуальною, а її вирішення сприятиме, як укріпленню фермерських господарств України, так і допоможе їм в майбутньому впевнено почувати себе на єдиному європейському ринку;
- з урахуванням перспективи входження України в Європейський Союз стає принципово важливим законодавчо закріпити статус українського фермерського господарства таким чином, щоб не тільки визначити його внутрішню позицію, а й сприяти безболісному входженню фермерських господарств України в єдиний економічний простір Європи;
- існує об’єктивна потреба на законодавчому рівні сформулювати цілі регуляторної політики у сфері господарської діяльності таким чином і в такому форматі,

щоб формування механізмів державного регулювання фермерської складової аграрного сектора України відбувалось за алгоритмом, максимально наближеним до відповідного алгоритму Європейського Союзу.

Література

1. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления / Г.В. Атаманчук. – М., 2006.
2. Державне управління та державна служба : словник-довідник / уклад. О.Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2005. – 480 с.
3. Закон України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 9. – С. 79.
4. Закон України “Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року” // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 1. – С. 17.
5. Закон України “Про фермерське господарство” // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 45. – С. 363.
6. Малиновський В.Я. Державне управління : навч. посіб. / В.Я. Малиновський. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К. : Атіка, 2003. – 576 с.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року” від 19.09.2007 р. № 1158 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 73.
8. Федорчак О. Класифікація механізмів державного управління [Електронний ресурс] / О. Федорчак // Науковий вісник “Демократичне врядування”. – 2008. – Вип. 1. – Режим доступу: http://www.lvivacademy.com/visnik/fail/O_Fedorchak.pdf.
9. Administrative Procedure Act. Title 5 – United States Code. – Chapter 5. – P. 511–599.
10. Commission Recommendation of 6 May 2003 Concerning the Definition of Micro, Small and Medium-sized Enterprises, L 124/36 EN // Official Journal of the European Union. – 2003. – 20 th May.
11. Congressional Review Act, Public Law PL 104-121 (as a Part of the Small Business Regulatory Enforcement Fairness Act of 1996).
12. Council Regulation (EC) № 1782/2003. – 2003. – 29 th September.
13. 2006/144/EC: Council Decision of 20 February 2006 on Community Strategic Guidelines for Rural Development (Programming Period 2007 to 2013).
14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://usgovinfo.about.com/584> с.

УДК 35:81'272

ВИБІР МОДЕЛІ РЕГУЛЮВАННЯ МОВНИХ ВІДНОСИН ЯК УПРАВЛІНСЬКЕ ЗАВДАННЯ

Ковальова Т.В.

кандидат філологічних наук, доцент
докторант Національної академії державного управління при Президентіві України

Annotation

The problem of the choice of language relations regulating model in Ukraine in the period of the state developing is studied in this article. It is observed the connection between the state forming, ethnic and national and language policy models. It is paid attention to the national elite role as for the language relations managing and to the guarantee of the language policy administrating.

Анотація

Досліджено проблему вибору моделі регулювання мовних відносин в Україні в процесі розбудови держави. Виявлено зв'язок між моделями державотворення, етнопонаціональної і мовної політики. Зроблено акцент на ролі національної еліти в регулюванні мовних відносин, а також на необхідності забезпечення управлінського механізму мовної політики.

Ключові слова

Державотворення, етнопонаціональна політика, мовна політика, мовні відносини, модель, поліетнічна держава.

I. Вступ

Мова народу є найважливішим компонентом його національної культури, який формується разом з утворенням етносу, одночасно виступаючи передумовою та чинником його формування, тому не дивно, що в процесі набуття націями своєї реальної державності мовна політика активно сприяє досягненню цієї мети. В останні десятиліття драматичні зміни відбулися в багатьох етнопонаціональних спільнотах світу, але найбільш яскравим їх утіленням стали республіки колишнього Радянського Союзу.

Мовна політика є складовою державної етнопонаціональної політики України. Остання, зокрема, передбачає “забезпечення всебічного розвитку та функціонування україн-